

Heemkundekring "Sint Achten op Boeckel"

Geschiedenis van de molen op "De Logt".

Publicatie "De Wanmeule" december 1990

Deze molen die stond op logt 4, wat later veranderde in Daniel de Brouwerstraat 14 heeft altijd op Gemerts grondgebied gestaan terwijl de diverse eigenaars in Boekel woonden. De molen was een achtkantige grondzeiler die in 1899 opgebouwd is door Toontje Verheyen, molenaar uit Nistelrode. Hij had de molen gekocht in Noord Holland. In die streek was men in die tijd al overgegaan op stoommotoren en zodoende waren deze voor afbraak bestemde molens vaak goedkoop.

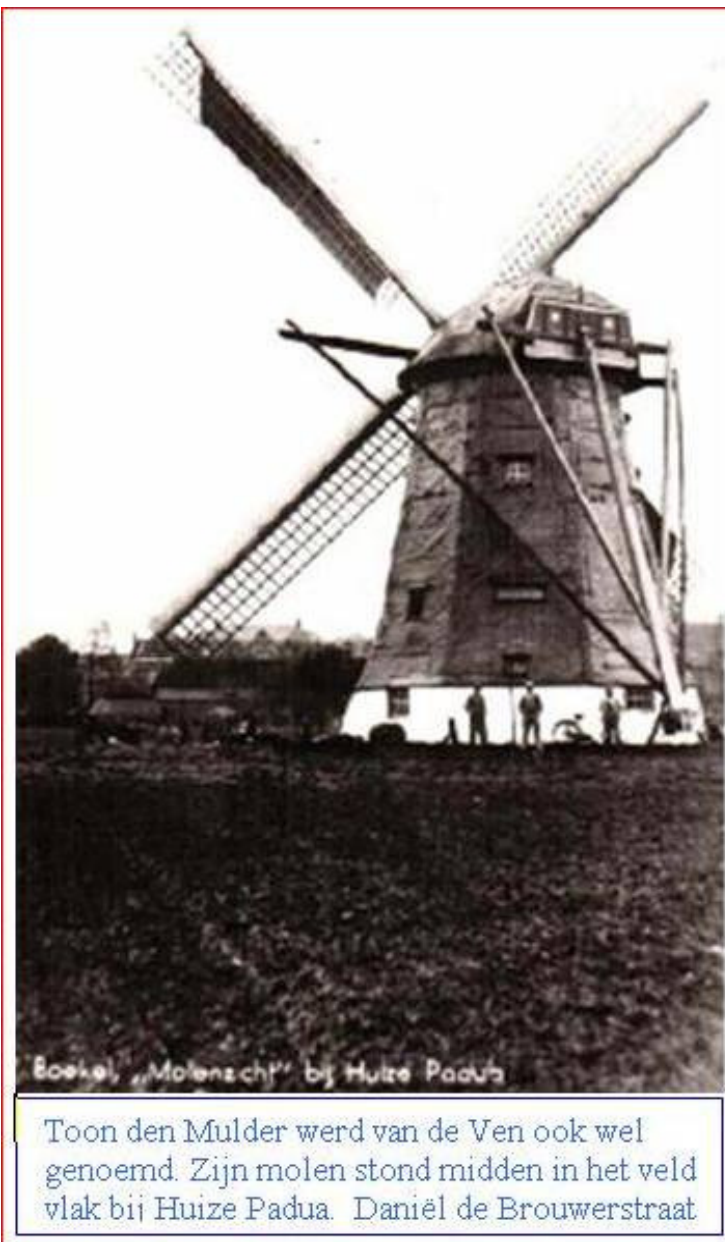

Foto genomen richting van het motorcrossterrein.

Ik kan me nog wel herinneren dat er balken in lagen, waarin het jaartal 1772 gegrift was.

Toontje Verheyen was vermoedelijk een opkoper van dergelijke molens uit de Zaanstreek, want hij heeft in meerdere dorpen oude molens opgebouwd. De molen waarop de molen werd gebouwd kocht hij van een zekere Franciscus Janssen uit Boekel. Waarschijnlijk heeft de molenbouwer zelf nog enige jaren de molen gebruikt.

In 1902 heeft mijn vader W.P. van d Ven, die afkomstig was van Lith, de molen met 22 are grond gekocht voor 4.250,= guldens van molenaar Verheyen. Mijn vader kwam uit een bakkersfamilie. Voordat hij de molen kocht heeft hij enkele jaren als molenaarsknecht gewerkt bij Klaas van der Zanden uit Boekel. Later beter bekend als de molen van Van Grinsven. (Dit verklaart de bijnaam van Willem van de Ven namelijk Willem Klaossen)

Toon den Mulder werd van de Ven ook wel genoemd. Zijn molen stond midden in het veld vlak bij Huize Padua. Daniël de Brouwerstraat

Een tijd lang heeft mijn vader onder in de molen gewoond tot hij in 1902 trouwde met een molenaarsdochter uit Hernen bij Wijchen en op de Strijboscheweg in Handel ging wonen. Twee jaar later kocht hij de boerderij tegenover Huize Padua waarin ook nog een café en bakkerij gevestigd waren. De molen, die opgebouwd was met een stel houten roeden (wieken) werden later vervangen door stalen roeden. Om het achtkantige skelet van de molen op te bouwen, werd eerst een fundering gemaakt die bestond uit een greppel wit zand waar losse zongebakken stenen op elkaar werden gelegd, die later weer met kalk werden besmeerd. In het stenen gedeelte waren zowel aan de voor- als achterkant grote deuren gehangen wat nodig was om een voor- als een achteruitgang te hebben, daar de wieken bijna tot de grond kwamen en de molen altijd naar de windzijde gedraaid moest kunnen worden. Het draaien naar de windzijde noemt men "kruien".

Aan de voorkant was in de grote deur een klein deurtje aangebracht wat als ingang diende. De buitenkant van de molen was bedekt met asfaltpapier, wat elke zomer weer opnieuw werd geteerd. Met een houten trap kwam men op de eerste verdieping (de maalzolder) waar het graan in een houten pijp werd opgevangen.

Op de tweede verdieping lagen de twee maalstenen, die de ligger en de looper werden genoemd. Er lag ook nog een maalsteen, die alleen werd gebruikt voor het malen van tarwe en boekweit en dat was een blauwe natuursteen.

De volgende trap leidde naar de zogenaamde luizolder, waar de zakken naar boven werden gehesen. Dit kon men nauwelijks een zolder noemen, omdat het niet meer was dan een paar losse planken liggen op wat balken.

Vanaf de luizolder kon men met het zogenaamde kippenleertje naar de kapzolder waar de grote as lag, waar de roeden (wieken) waren bevestigd. De kap moest iedere morgen naar de wind gezet worden en de as ingesmeerd met reuzelvet of met een zwezerik. De voorkant van de as lag in een houten lager (pakhout) terwijl het einde of pineind van de as in een hardstenen lager lag. Rondom de as was een groot wiel bevestigd met allemaal houten tanden, kammen genaamd. Deze dienden voor de aandrijving van de verschillende raderen en stenen.

Rondom dit grote wiel was een vang (rem) gemaakt die door een zware balk om het grote wiel werd geklemd als de wieken moesten stoppen.

Men kon deze vang zowel van binnen als wel van buiten bedienen. Wanneer er weinig wind was kon men met behulp van doeken (zeilen) de molen toch laten draaien.

Als in de winter de zeilen moesten worden gebruikt kon het wel eens gebeuren dat men eerst met een moor (ketel) met heet water naar boven moest klimmen om de zeilen te ontdooien. Dat was een niet zo'n leuk werkje.

Rond 1930 werd de molen nog van een stroomlijn voorzien wat inhield, dat de achterzijden van de wieken die haaks tegen de wind in draaiden nu tot helemaal de voorkant rond gemaakt werden met gegalvaniseerde platen waardoor men met minder wind toch nog kon malen.

Het binnenste van de molen was allemaal van hout. Dikwijls werden er namen, versjes of tekeningen op het hout getekend of ingekerfd. De maalzolder leek één groot schilderij. De spreuk die ik me nog heel goed kan herinneren was: "Vandaag voor geld, morgen voor niets". Er waren wel eens mensen die daags daarna terug kwamen en dan pas zagen dat er nog steeds hetzelfde stond geschreven.

In de oorlog gebeurde het wel eens dat we vanwege werkweigering voor de bezetter als onderduiker 's nachts de toevlucht in de molen zochten. In die tijd werden ook wel eens overdag de wieken in een bepaalde stand gezet, als er controle in aantocht was. Men mocht immers alleen maar op vergunning malen.

In 1944 is de molen overgegaan naar mijn broer Piet van de Ven, die helaas in 1945 op vrij jonge leeftijd is gestorven. Pas in 1947 heb ik de molen met bijbehoren overgenomen en in 1960 vanwege de enorm grote onderhoudskosten moeten slopen. De overheid had toen geen belangstelling voor oude molens. De wieken zijn overgeplaatst naar de molen "De Koning" in Middelburg.

Boekel, oktober 1990

Oud molenaar Toon van de Ven.